

හැඳින්වීම

ගෝලීය පරිසර අර්බුද තුළ නිරන්තරයෙන් සාකච්ඡාවට බඳුන් වන කරුණු අතර ගෝලීය උණුසුම් වීම හෙවත් හරිතාගාර ආචරණය මෙන්ම ඒ හරහා සිදුවන දේශගුණික විපර්යාස සුළු කොට තැකිය නොහැකිය. මිනිසාගේ සෘජු හෝ වක්‍රාකාර ක්‍රියාකාරකම් නිසා වායුගෝලයේ පැවතුණ සංයුතියේ වෙනස්වීමත් සමඟ දේශගුණයේ විවිධ වෙනස්වීම් ඇතිවීම සරලව දේශගුණ විපර්යාස ලෙස හැඳින්විය හැකිය. ඒ අනුව දේශගුණික විපර්යාසයන් ලෙස හඳුන්වනු ලබන්නේ වායුගෝලය තුළ දිගුකාලීනව සිදුවන වෙනස්වීම් තත්ත්වයක් ලෙසින් හඳුන්වා දිය හැකි වේ. (<https://efl.lk/climate change sinhala/>)

ස්වාභාවික හේතූන් මත මෙන්ම මානව ක්‍රියාකාරකම් හේතුවෙන්ද දේශගුණ විපර්යාසයන් සිදු විය හැකි අතර ඒ අනුව මෑත කාලීනව අප අත්දකින ආන්තික දේශගුණික සිදුවීම් (extreme weather events) මෙලෙස ඇතිවන දේශගුණික විපර්යාසයන්ගේ ප්‍රතිඵලයන්ය.

එක්සත් ජාතීන්ගේ දේශගුණික විපර්යාස පිළිබඳ සම්මුතිය (United Nations Framework for Convention on Climate Change) මූලික වශයෙන්ම දේශගුණික විපර්යාසයන් පිටුදැකීමේ අරමුණින් ගෝලීය මට්ටමෙන් බිහිවී ඇති යාන්ත්‍රණයකි.

දේශගුණික විපර්යාසයන්ට සමගාමීව සිදුවන තවත් එක් සංසිද්ධියක් වන්නේ ජල මූලාශ්‍රයන්ගේ සිදුවන වෙනස්කම්ය. එම වෙන්ස්කම්ද ආන්තික වූ කළ කාන්තාරීකරණය දක්වා හෝ අධික වැසි ස්වභාවයන් දක්වා හෝ වූ පරාසය තුළ ජන ජීවිතයට බාධා පමුණුවන මට්ටමට පත්විය හැකිය. එබැවින් තිරසාර සංවර්ධන අභිමුඛතාවයන්ගේ (Sustainable Development Goals) සයවැන්න ලෙසද සෑමට පිරිසිදු ජලය තිරසාර කළමනාකරණයක් තුළින් ලබා දිය යුතු බව අවධාරණය කර ඇත.

ඒ අනුව ශ්‍රී ලංකාවේ ජල මූලාශ්‍රයන් සලකන කළ රටෙහි හදවත බදු මධ්‍යම පළාත ජල මූලාශ්‍රයන් බොහෝමයකට ආරම්භය ලබා දේ. ප්‍රධාන ගංඟා ද්‍රෝණි සහ ස්වාභාවික උල්පත් රාශියකට හිමිකම් කියන්නේ මධ්‍යම පළාත බැවින් ජල මූලාශ්‍රයන් සංරක්ෂණය කිරීමේ කාර්යයද ඇරඹිය යුත්තේ මෙම පළාතෙනි.

ඒ අනුව මධ්‍යම පළාත තුළ පවතින ජල මූලාශ්‍රයන් හඳුනා ගැනීම, අධි අවධානම් ජල මූලාශ්‍ර ප්‍රමුඛතාගත කිරීම මෙන්ම එම මූලාශ්‍රයන් සංරක්ෂණය කිරීමේ සැලැස්මක් සකස් කොට එය ක්‍රියාත්මක කිරීම ආරම්භ කිරීම 2023 වසරේ මධ්‍යම පළාත් ප්‍රධාන ලේකම්, ප්‍රධාන අමාත්‍යාංශය හරහා මෙම දෙපාර්තමේන්තුවට unicef ආයතනය හරහා වෙන් කරන ලද අරමුදල් මඟින් සිදු කරන අතර එහි එක් අදියරක් වශයෙන් අධි අවදානම් ජල මූලාශ්‍ර ප්‍රමුඛතාගත කිරීමට අදාළ නිර්නායකයන් සකස් කරන ලද අතර එම නිර්නායකයන් එළිදැක්වීම මෙම ලේඛනයේ අරමුණ වේ.

ජල මූලාශ්‍රයක් යනු කුමක්ද?

ජලය යනු ස්වාභාවික සම්පත් අතර සුවිශේෂී වැදගත්කමක් උසුලන සම්පතකි. මානව පැවැත්මට අත්‍යවශ්‍යයෙන්ම අවශ්‍ය වන පානීය ජලය සැපයීමේ සිට ආර්ථික ක්‍රියාවලියටද ජලය දායක වේ. ශ්‍රී ලාංකීය සංස්කෘතියේද ජලයට සුවිශේෂී ස්ථානයක් හිමිව ඇති අතර උතුම් දළදා වහන්සේට එම නාමය භාවිත කරනුයේද “ජලය ලබා දෙන” යන අර්ථයෙනි.

ජල මූලාශ්‍රයක් යනුවෙන් ඉතා සරල බසින් අර්ථ ගැන්වෙන්නේ ජලය ලැබෙන මාර්ගයන්ය. ප්‍රධාන ගංඟා දෝණි, ඇළ, දොළ, විල්, පොකුණු, ජල උල්පත්, භූගත ජල නිධි මෙන්ම වගුරු බිම්, තෙත් බිම් හා වායුගෝලීය ජල වාෂ්පද ජල මූලාශ්‍රයන් සේ ගිණිය හැකිය. තවද මිනිස් නිර්මිතයන් වන ජලාශ හා එල්ලංගා පද්ධති ද ජල මූලාශ්‍රයෝ වෙති.

ජල මූලාශ්‍රයන් ආර්ථිකමය වශයෙන් ඉතා වැදගත් කාර්යභාරයක් ඉටු කරන අතර,

- පානීය ජල අවශ්‍යතා සම්පූර්ණ කිරීම
- කෘෂිකර්මාන්තයට අවශ්‍ය ජලය සැපයීම
- ධීවර කර්මාන්තයට හා විසිතුරු මත්ස්‍ය කර්මාන්තයට දායක වීම
- සංචාරක ක්ෂේත්‍රයට දායක වීම
- විවිධ කර්මාන්තයන්ට අවශ්‍ය ජලය සැපයීම
- ජල විදුලිබල නිෂ්පාදනයට දායක වීම ආදී කාර්යයන් ඒ අතර වේ.

මීට අමතරව පාරිසරික සමතුලිතතාව ආරක්ෂා කිරීමටත් ජෛව විවිධත්වය ආරක්ෂා කිරීමටත් ජලය දායක වේ.

ශ්‍රී ලංකාවේ ජල ව්‍යාප්තිය සලකන කළ සමස්ථ භූමියෙන් 90%ක පමණ ප්‍රමාණයක් ගංඟා දෝණි වලින් ආවරණය වේ. 14000ක් පමණ වන වැව් මෙන්ම 3540ක් පමණ වන උල්පත්ද මෙරට සතුය. මේවා අතරින් බහුතර ගංඟාවන්

ප්‍රමාණයක් ආරම්භ වන්නේද ජල උල්පත් විශාල ප්‍රමාණයකට හිමිකම් කියන්නේද (ශ්‍රී ලංකාවේ ජල මූලාශ්‍ර, ඒවායේ පෝෂක ප්‍රදේශ හා රක්ෂිත ආරක්ෂා කිරීම හා සංරක්ෂණය කිරීම පිළිබඳ ජාතික ප්‍රතිපත්තියේ සඳහන් පරිදි නුවරඑළිය දිස්ත්‍රික්කයේ ජල උල්පත් 1544ක්ද මහනුවර දිස්ත්‍රික්කයේ ජල උල්පත් 204ක්ද මාතලේ දිස්ත්‍රික්කයේ 288ක්ද වශයෙන් පිහිටා ඇත.) මධ්‍යම පළාත වීම අමතක නොකළ හැකි කරුණකි.

ජල මූලාශ්‍ර සංරක්ෂණය කිරීම සම්බන්ධ ජාතික ප්‍රතිපත්තිය

ශ්‍රී ලංකාවේ ජල මූලාශ්‍ර, ඒවායේ පෝෂක ප්‍රදේශ හා රක්ෂිත ආරක්ෂා කිරීම හා සංරක්ෂණය කිරීම පිළිබඳ ජාතික ප්‍රතිපත්තිය 2014 ඔක්තෝබර් මස ඉඩම් හා ඉඩම් සංවර්ධන අමාත්‍යාංශය විසින් හඳුන්වා දී ඇත. එහි ජල මූලාශ්‍ර සංරක්ෂණය හා ආරක්ෂාව සම්බන්ධයෙන් ප්‍රධාන සංරචකයන් 3ක් එහි වැදගත්කම අනුව සැලකිල්ලට ගෙන ඇත.

- ගංහා ඇළ දොළ සහ ඒවායේ රක්ෂිත හා එම ගංහා ආරම්භක ස්ථාන ඇතුළත් ක්ෂුද්‍ර ජල පෝෂක ප්‍රදේශ (micro catchment) හා ගංහා වල පිටාර තැනි
- ස්වාභාවික හෝ කෘතිම වැව් හා ජලාශ හා විල්ලු, ඒවායේ රක්ෂිත හා එම වැව් සහ ජලාශ වල සමීපතම පෝෂක ප්‍රදේශ (Immediate catchment) සහ වාරි ඇළ මාර්ග සහ ඒවායේ රක්ෂිත
- භූගත ජල නිධි හෝ භූ තල ජල උල්පතක් හෝ දිය බුබුලක් හෝ එබඳු පොදු පරිහරණයක් සඳහා විභවතාවයක් ඇති ස්ථානයක් හා එහි පැවැත්ම තහවුරු වීමට අවශ්‍ය රක්ෂිත සීමාවක්

උක්ත ජල මූලාශ්‍රයන්ට කාර්මික අපද්‍රව්‍ය එකතු වීම, කෘෂි රසායන ද්‍රව්‍ය එක් වීම මෙන්ම වෙනත් සන අපද්‍රව්‍ය හා මළ අපද්‍රව්‍ය එක්වීම තුළ ගුණාත්මක භාවයේ වෙනස්කම් ඇතිවනවා මෙන්ම අවිධිමත් භූමි පරිහරණ රටා, දුර්වල ඉඩම් කළමනාකරණය, වන වැස්ම ඉවත් වීම හා භූමි භායනයට අදාළ කරුණු මත ජලය ප්‍රමාණාත්මකව අඩු විය හැක.

එබැවින් ජල මූලාශ්‍ර සංරක්ෂණයට අවශ්‍ය පියවර ගැනීම කාලෝචිත බව නොරහසකි. ශ්‍රී ලංකාවේ ජල මූලාශ්‍ර, ඒවායේ පෝෂක ප්‍රදේශ හා රක්ෂිත ආරක්ෂා කිරීම හා සංරක්ෂණය කිරීම පිළිබඳ ජාතික ප්‍රතිපත්තිය, ජාතික ඉඩම් පරිහරණ ප්‍රතිපත්තිය මෙන්ම ජාතික පාරිසරික ප්‍රතිපත්තිය තුළද ප්‍රධාන වශයෙන් ජල මූලාශ්‍ර සංරක්ෂණයට අදාළ නෛතික රාමු සැකසී ඇති අතර මීට අමතරව විවිධ පාරිසරික

කරුණු ආවරණය වන අණ පනත් රාශියක්ද ඒ හා සම්බන්ධ ආයතන රාශියක්ද ඇත.

ජල මූලාශ්‍ර සංරක්ෂණය පිළිබඳ ජාතික ප්‍රතිපත්තියට අනුව ශ්‍රී ලංකාවේ ජල මූලාශ්‍ර සම්බන්ධයෙන් ගැටලු කිහිපයක් හඳුනාගෙන ඇති අතර එම ගැටලු ආමන්ත්‍රණය කරමින් විෂය කරුණු කිහිපයක්ද හඳුනාගෙන ඇත. එයින් ජල මූලාශ්‍ර හඳුනා ගැනීම, සීමා නිර්ණය කිරීම, මායිම් සලකුණු කිරීම , ආරක්ෂාව හා සංරක්ෂණය එක් විෂය ක්ෂේත්‍රයක් ලෙස දක්වා ඇති අතර දැනුවත් කිරීම හා සහභාගීත්වය තවත් විෂය ක්ෂේත්‍රයක් ලෙස දක්වා ඇත. මෙම විෂයයන් දෙක ඒකාබද්ධ කරමින් යුනිසෙෆ් ආයතනය යටතේ මධ්‍යම පළාත් සභාවට වෙන් වන අරමුදල් තුළ, පළාත තුළ පිහිටා ඇති ජල මූලාශ්‍ර හඳුනා ගැනීම, අධි අවධානම් ජල මූලාශ්‍ර ප්‍රමුඛතා ගත කිරීම හා අධි අවධානම් ජල මූලාශ්‍ර සංරක්ෂණය සඳහා සංරක්ෂණ සැලසුම් සකස් කිරීම මෙන්ම එම සංරක්ෂණ සැලසුම් තරුණ නියෝජනයද සහිතව ප්‍රජාව සහභාගීත්වයෙන් ක්‍රියාත්මක කිරීමද මධ්‍යම පළාත් ඉඩම් කොමසාරිස් දෙපාර්තමේන්තුව විසින් සිදු කරයි.

ජල මූලාශ්‍ර සංරක්ෂණය කිරීමට අදාළව අධි අවධානම මත ප්‍රමුඛතාගත කිරීමට නිර්ණායක සකස් කිරීම

යුනිසෙෆ් ආයතනය යටතේ මධ්‍යම පළාත් සභාවට වෙන් වන ප්‍රතිපාදනයන් තුළ ක්‍රියාත්මක ජල මූලාශ්‍ර සංරක්ෂණ වැඩසටහනේ එක් අදියරක් ලෙස ජල මූලාශ්‍ර ප්‍රමුඛතාගත කිරීමට අදාළ නිර්ණායකයන් හඳුනා ගැනීම, ඒ ඒ ක්ෂේත්‍ර වල විශේෂඥ දැනුම ඇති පහත පාර්ෂවකරුවන්ගේ සහභාගීත්වයෙන් එක් දින වැඩමුළුවක් ලෙස 2023 මැයි මස 24 වන දින මධ්‍යම පළාත් ප්‍රධාන අමාත්‍යාංශ රැස්වීම් ශාලාවේදී පැවති අතර එහිදී හඳුනා ගන්නා ලද නිර්ණායක සහ එම නිර්ණායක අනුව ජල මූලාශ්‍ර පෙලගැස්වීමට අදාළ මාර්ගෝපදේශ පහත පරිදි ඉදිරිපත් කෙරේ.

එක්දින වැඩමුළුව සඳහා සහභාගී වූවන් -

- ඒ.සමරනායක මිය , ජ්‍යෙෂ්ඨ රසායනඥ, ජාතික ජල සම්පාදන හා ජලාපවාහන මණ්ඩලය
- සී.පී. පලිහපිටිය මිය, නියෝජ්‍ය අධ්‍යක්ෂ, මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය
- ඒ.කේ. හෙට්ටිආරච්චි මයා, අධ්‍යක්ෂ (කෘෂිකර්ම), ස්වාභාවික සම්පත් කළමනාකරණ මධ්‍යස්ථානය

- ආර්.බී.එම්.එම් රාජපක්ෂ මිය, දිස්ත්‍රික් වාරිමාර්ග අධ්‍යක්ෂ, මධ්‍යම පළාත් වාරිමාර්ග දෙපාර්තමේන්තුව
- ඩබ්ලිව්.එම්.පී.කේ විජේසිංහ මයා, මූලස්ථාන කෘෂිකර්ම උපදේශක, මධ්‍යම පළාත් කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුව
- ඩී.එම්.එල්.කේ දසනායක, නියෝජ්‍ය අධ්‍යක්ෂ සැලසුම්, ප්‍රධාන ලේකම් කාර්යාලය
- සී.එස්. වික්‍රමරච්චි මයා, ස්ථානභාර නිලධාරී, ජාතික ප්‍රජා ජල සැපයුම් දෙපාර්තමේන්තුව
- ටී.කේ. ගුණතිලක මයා, අධ්‍යක්ෂ (මුල් ළමා විය සංවර්ධන ඒකකය), ප්‍රධාන හා අධ්‍යාපන අමාත්‍යාංශය
- එච්.එම්.එස්. කුමාර මයා, සංවර්ධන නිලධාරී, ප්‍රධාන හා අධ්‍යාපන අමාත්‍යාංශය
- මනෝෂා විජේතුංග මිය, පළාත් ඉඩම් කොමසාරිස්, පළාත් ඉඩම් කොමසාරිස් දෙපාර්තමේන්තුව, මධ්‍යම පළාත
- දර්ශනී ගුණවර්ධන මිය, නියෝජ්‍ය පළාත් ඉඩම් කොමසාරිස්, පළාත් ඉඩම් කොමසාරිස් දෙපාර්තමේන්තුව, මධ්‍යම පළාත
- ඩී.එම්.එස්. ප්‍රියදර්ශනී මිය, සංවර්ධන නිලධාරී, පළාත් ඉඩම් කොමසාරිස් දෙපාර්තමේන්තුව, මධ්‍යම පළාත
- සුගත් අධිකාරම් මයා, මධ්‍යම පළාත් සම්බන්ධීකරණ නිලධාරී, යුනිසෙෆ් ව්‍යාපෘතිය

හඳුනාගනු ලැබූ නිර්ණායක හා ඊට අදාළ මාර්ගෝපදේශ -

- ජල මූලාශ්‍රයෙන් ජලය ලබා ගැනීමට හැකි ප්‍රමාණය (ධාරිතාවය හා එහි ක්‍රමික වෙනස් වීම)

ප්‍රදේශයේ ජනතාවගෙන් හා අදාළ ආයතන මගින් විමසා ජල මූලාශ්‍රයේ අවුරුදු 03කට පෙර පැවති තත්වය හා වර්තමාන තත්වය සසඳා බලා ජල ධාරිතාවය අදාළ වසර 03 ඇතුළත සීඝ්‍රව අඩු වී තිබේ නම් අධි අවධානම් ලෙස බර තබන ලදී.

○ පවතින ජලයේ ගුණාත්මක භාවය

ප්‍රදේශයේ ජනතාවගෙන් සහ ග්‍රාම නිලධාරී මඟින් විමසා, ජල මූලාශ්‍රයේ ජලය දැනට වාරිමාර්ග හා කෘෂිකාර්මික කටයුතු සඳහා පමණක් භාවිතා කරන්නේ නම් එම ජල මූලාශ්‍රයේ පවතින ජලය පානය සඳහා නුසුදුසු ජලය ලෙස සලකා (එනම් විවිධ රාසායනික ද්‍රව්‍ය මිශ්‍ර වී දූෂණය වී ඇති ලෙස සලකා) අධි අවධානම් ලෙසත්, පූර්ණ පිරිපහදු කිරීමකින් භාවිතය ගත හැකි මට්ටමේ පවතින්නේ නම් (ජලය පිරිපහදු කිරීමේ ක්‍රියාවලියක් මඟින් භාවිතයට ගත හැකි) සාමාන්‍ය අවධානම් මට්ටමක පවතින ජලය ලෙසත් සුළු පිරිපහදු කිරීමකින් (එනම් උණු කොට නිවාගත්) පමණක් භාවිතයට ගත හැකි ජලය පවතින්නේ නම් එම ජල මූලාශ්‍ර අවධානම අඩු ජල මූලාශ්‍ර ලෙසත් බර තබන ලදී.

○ ජල පෝෂක ප්‍රදේශයේ වපසරිය

මෙහිදී විශේෂයෙන්ම ජල මූලාශ්‍රය සඳහා පදනම් වන ජල පෝෂක ප්‍රදේශයේ වපසරිය හඳුනා ගෙන (අදාළ ප්‍රදේශය සඳහා වන පිඹුර මඟින්) ප්‍රමාණාත්මකව වැඩි වපසරියක් සහිත ජල පෝෂක ප්‍රදේශයක් පවතින ජල මූලාශ්‍ර සඳහා අඩු බර තැබීමකුත් ප්‍රමාණයෙන් කුඩා ජල පෝෂක ප්‍රදේශයක් පවතින ජල මූලාශ්‍ර සඳහා අවධානම වැඩි ලෙසත් බර තැබීම සිදු කරන ලදී.

○ ජල මූලාශ්‍රයේ පිහිටීම

ජල මූලාශ්‍රයේ පිහිටීම සලකා එනම් පවතින දත්ත හා සංඛ්‍යාලේඛන භාවිතා කර ජල මූලාශ්‍රය පිහිටි ප්‍රදේශයේ උච්චත්වය හඳුනා ගෙන උච්චත්වය වැඩි ප්‍රදේශයක පවතින ජල මූලාශ්‍රයන් (උදා - අඩි 3000ට වැඩි) අවධානම අඩු ලෙසත් උච්චත්වය අඩු ප්‍රදේශයන්හි පවතින ජල මූලාශ්‍ර මිනිස් ක්‍රියාකාරකම් මඟින් වැඩි වශයෙන් දූෂණය වීමේ ප්‍රවනතාවයක් පවතින බැවින් අවධානම වැඩි ලෙසත් බර තබන ලදී.

○ ජල පෝෂක ප්‍රදේශයේ ඉඩම් පරිහරණ රටාව

මෙහිදී ජල මූලාශ්‍රය අයත් ජල පෝෂක ප්‍රදේශයේ ඉඩම් වැඩිපුර භාවිතා වන්නේ කුමන පරිහරණයටද යන්න මත බර තබන ලද අතර, වාණිජ මට්ටමේ කාර්මික ඉඩම් පරිහරණයක් සහිත ප්‍රදේශවල ජල මූලාශ්‍ර අධිඅවධානම් ලෙසද අනෙකුත් ඉඩම් පරිහරණ රටාවන් සලකා සාපේක්ෂව බර තබන ලදී.

○ ජල මූලාශ්‍රයේ ප්‍රතිලාභීන් සංඛ්‍යාව (බහුතර භාවිතය)

වාණිජ, ගෘහස්ථ හා වගාව යන ක්ෂේත්‍රයන් සඳහා ජල මූලාශ්‍රයේ ජලය ලබා ගන්නා ප්‍රතිලාභීන් සංඛ්‍යාව වෙන් වෙන්ව හඳුනා ගෙන ගෘහස්ථ පරිභෝජනයට අයත් ප්‍රතිලාභීන් වෙත වැඩි වශයෙන් බර තබන ලදී.

○ භාවිත කරන පුද්ගලයින් සඳහා විකල්ප

එක් එක් ජල මූලාශ්‍රයන්ට අදාළව කිසිදු විකල්පයක් නොමැති නම් එම ජල මූලාශ්‍රයන් අධි අවධානම් ලෙසත්, විකල්ප එකක් හෝ ඊට වැඩි සංඛ්‍යාවක් පවතින ජල මූලාශ්‍ර අවධානම අඩු ලෙසත් බර තබන ලදී.

○ ජල මූලාශ්‍ර සංරක්ෂණය සඳහා දැනට යොදා ගන්නා ක්‍රමවේද

කිසිදු සංරක්ෂණ ක්‍රමවේදයක් ක්‍රියාත්මක නොවෙන ජල මූලාශ්‍ර සඳහා වැඩි බර තැබීමක් සිදු කරන ලදී.

○ ජල මූලාශ්‍ර සංරක්ෂණය සඳහා ප්‍රජා දායකත්වය

ග්‍රාම නිලධාරී හෝ ප්‍රදේශයේ ජනතාවගෙන් විමසීමෙන් ජල මූලාශ්‍රය සංරක්ෂණය සඳහා ප්‍රජාව දායකකර ගැනීමට හැකියාව නොමැති ලෙස හඳුනාගතහැකි ජල මූලාශ්‍රයන් අවධානමට ලක්ව ඇති ජල මූලාශ්‍රයන් ලෙස බර තබන ලදී.

○ ජල මූලාශ්‍රය පිහිටා ඇති ඉඩමේ අයිතිය හා භුක්තියේ ස්භාවය

අනවසර ග්‍රහණයට ලක්වීමට හැකියාව පවතින රජයේ රක්ෂිත තුළ පිහිටි ජල මූලාශ්‍රයන් අධි අවධානම් ලෙසත්, රජය සහ වෙනත් ආයතන සතු (වැවිලි සමාගම, ඉ.ප්‍ර.කො.ස.) ඉඩම් තුළ හෝ පුද්ගලික ඉඩම් තුළ පිහිටි ජල මූලාශ්‍රයන් අවධානම් අඩු ලෙසත් හඳුනා ගන්නා ලදී.

○ ජල මූලාශ්‍රය පිහිටි ප්‍රදේශය නෛතික ප්‍රතිපාදනයක් මගින් ප්‍රකාශයට පත්කර තිබේ ද යන්න

ගැසට් මගින් හෝ වෙනත් ක්‍රමවේදයකින් ජල මූලාශ්‍රය පිහිටි ප්‍රදේශය නම් කර තිබේනම්/ ආරක්ෂා කර තිබේ නම් (වාරිමාර්ග, ගොවිජන සේවා වැනි ආයතන) එම ආයතන වල නියාමනයට යටත් වන බැවින් අවධානම අඩු ලෙසත්, අනෙකුත් මූලාශ්‍රයන් අවධානමට ලක්විය හැකි විභවතාව වැඩි ලෙසත් බර තබන ලදී.

ඒ අනුව සකස් කර ගන්නා ලද නිර්ණායක බර තැබීම් අනුව ලකුණු ලබා දීමේ ක්‍රමවේදය පහත දක්වා ඇත.

අනු අංක	නිර්ණායකය	අදාළ කරනු ලබන මූලාශ්‍රය	බර තැබීමට අදාළ ලකුණු	දර්ශක	බර තැබීමට අදාළ ලකුණු
1	ජල මූලාශ්‍රයෙන් ජලය ලබා ගැනීමට හැකි ප්‍රමාණය(ධාරිතාවය) ජල ධාරිතාවයේ ක්‍රමික වෙනස් වීම	ප්‍රදේශයේ ජනතාවගෙන් හා අදාළ ආයතන මගින් විමසා එනම් අවුරුදු 03 ට පෙර පැවති තත්වය හා වර්තමාන තත්වය මගින්	8	සිසුව අඩුවේ	4
				අඩු වී ඇත	3
				එසේම පවතී	1
				වැඩි වී ඇත	0
2	පවතින ජලයේ ගුණාත්මකභාවය	ප්‍රදේශයේ ජනතාවගෙන් හා ග්‍රාම නිලධාරී මගින් විමසීමෙන්	12	වාර්ෂාර්ග හා කෘෂිකාර්මික කටයුතු සඳහා පමණක් භාවිතා කරන ජලය	5
				පානය කිරීම සඳහා පූර්ණ පිරිපහදු ක්‍රියාවලියක් අනුගමනය කිරීමට අවශ්‍ය වන ජලය	4
				නැම සහ විනෝදාශ්වාද කටයුතු සඳහා හා ජලජ ජීවීන් සඳහා භාවිතා කරන ජලය	2
				පානය කිරීම සඳහා හුළු පිරිපහදු කිරීමක් අවශ්‍ය වන ජලය	1

අනු අංක	නිර්ණායකය	අදාළ කරනු ලබන මූලාශ්‍රය	බර තැබීමට අදාළ ලකුණු	දර්ශක	බර තැබීමට අදාළ ලකුණු
3	ජල පෝෂක ප්‍රදේශයේ වසසරිය	පිඹුරු පිටපත් මගින්	10	හෙක් 1 ට අඩු	4
				හෙක් 01 ත් 05 ත් අතර	3
				හෙක් 05 ත් 10 ත් අතර	2
				හෙක් 10 හෝ ඊට වැඩි	1
4	ජල මූලාශ්‍රයේ පිහිටීම	ඉඩම් පරිහරණ දෙපාර්තමේන්තුව මගින්	8	උච්චත්වය අඩි 1000 ට අඩු	4
				උච්චත්වය අඩි 1000 හා 2000 අතර	3
				උච්චත්වය අඩි 2000 හා 3000 අතර	1
				උච්චත්වය අඩි 3000 ට වැඩි	0
5	ජල පෝෂක ප්‍රදේශයේ ඉඩම් පරිහරණ රටාව (වැඩි ඉඩම් පරිහරණය)	ක්ෂේත්‍ර පරීක්ෂාවෙන් හා ග්‍රාම නිලධාරී විමසීමෙන්	12	කර්මාන්ත සඳහා	5
				ජනාවාස සඳහා	4
				කෘෂිකාර්මික කටයුතු සඳහා	2
				මිශ්‍ර ඉඩම් භාවිතය	1
				රක්ෂිත සඳහා (වන ජීවි හා වන සංරක්ෂිත)	0

අනු අංක	නිර්ණායකය	අදාළ කරනු ලබන මූලාශ්‍රය	බර තැබීමට අදාළ ලකුණු	දර්ශක	බර තැබීමට අදාළ ලකුණු
6	ජල මූලාශ්‍රයේ ප්‍රතිලාභීන් සංඛ්‍යාව (බහුතර භාවිතය)	ක්ෂේත්‍ර පරීක්ෂාවෙන් හා ග්‍රාම නිලධාරී විමසීමෙන්	16	බීමට හා ගෘහස්ථ පරිභෝජනයට ලබා ගැනීම	8
				වගාවට යොදා ගැනීම	5
				වාණිජ ක්‍රියාකාරකම් සඳහා (හෝටල් හෝ වෙනත්)	3
7	භාවිතාකරන පුද්ගලයන් සඳහා පවතින විකල්ප	ක්ෂේත්‍ර පරීක්ෂාවෙන් හා ග්‍රාම නිලධාරී හෝ ප්‍රදේශයේ ජනතාවගෙන් විමසීමෙන්	4	නැත	3
				අවම වශයෙන් 01ක් ඇත	1
				ඇත	0
8	ජල මූලාශ්‍රය සංරක්ෂණය සඳහා දැනට යොදා ගන්නා ක්‍රමවේද	ක්ෂේත්‍ර පරීක්ෂාවෙන් හා ග්‍රාම නිලධාරී හෝ ප්‍රදේශයේ ජනතාවගෙන් විමසීමෙන්	12	නැත	5
				ඇත නමුත් ප්‍රමාණවත් නොවේ	4
				ඇත	3
9	ජල මූලාශ්‍ර සංරක්ෂණය සඳහා ප්‍රජා දායකත්වය ලබා ගැනීමේ හැකියාව	ග්‍රාම නිලධාරී හෝ ප්‍රදේශයේ ජනතාවගෙන් විමසීමෙන්	6	නැත	6
				ඇත	0

අනු අංක	නිර්ණායකය	අදාළ කරනු ලබන මූලාශ්‍රය	බර තැබීමට අදාළ ලකුණු	දර්ශක	බර තැබීමට අදාළ ලකුණු
10	ජල මූලාශ්‍රය පිහිටා ඇති ඉඩමේ අයිතිය හා භුක්තියේ ස්වභාවය	පිඹුර හා කැබලි විස්තර ලැයිස්තුවෙන්	10	අනවසර (රජයේ රක්ෂිත)	4
				පෞද්ගලික	3
				වෙනත් ආයතන සතු (වැවිලි, ඉ.ප්‍ර.කො.ස)	2
				රජය	1
11	ජල මූලාශ්‍රය පිහිටි ප්‍රදේශය වෙනත් නීති ප්‍රතිපාදනයක් මඟින් ප්‍රකාශයට පත්කර තිබේද යන්න (ගොවිජන සංවර්ධන දෙපාර්තමේන්තුව, වාරිමාර්ග දෙපාර්තමේන්තුව, මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය වැනි ආයතන මඟින්)	ගැසට් මඟින් හා වෙනත් මූලාශ්‍ර මඟින්	2	නැත	2
				ඇත	0
එකතුව			100		100

ඉහත බර තැබීම් අනුව, මධ්‍යම පළාත තුළ හඳුනාගන්නා ලද ජල මූලාශ්‍ර 184 කට අදාළව ප්‍රමුඛතාගත කරන ලැයිස්තුව පහත පරිදි වේ.